

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Decima quinta causa. In dena quinta furor & mulier memorantur. Octo
quæstiones decimæ quintæ causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

- 7. Sepulchro, an absq[ue] synodali auctoritate Episcopus valeat sacerdotem damnare.
- 8. Obiit, si sponte confessus, aut ab alio convictus fuerit, quid ante ordinationem peccaverit, an suscepti ordinis officium exequi liceat.

QVÆSTIO I.

Quod autem ea, quae alienata mente sunt, non sicut imputanda, facile videtur posse probari. Peccata namque alia penes voluntatem animi, alia circa naturam infirmitatem videntur consistere. Est autem voluntas (ut ait Augustinus lib. 1. a retrahat. cap. 15.) animi motus cogens in nullo ad aliquid vel non imitandum, vel adipsendum. Quod propterea dictum est; ut hoc desinitio volens a volente discernatur. Ex voluntate itaque peccata procedunt, quae libero mentis arbitrio, & delinquentis proposito committuntur. Porro infirmitas alia est animi, alia carnis. Infirmitas animi est ignorantia. Carnis infirmitas est concupiscentia. Ex utraque autem infirmitate quae procedunt, imputantur ad poenam. Unde quibusdam ignorantibus dictum est. b [Si quis ignorat, ignorabitur.] Tales illi etiam, de quibus Christus ait c Apostola. [Extra synagagam facient vocem, quia arbitrabuntur obsequium se praestare Deo.] De eisdem etiam Apostolus d scribit in epistola ad Romanos. [Testimonium illis perhibeo, quia zelum Dei habent, sed non secundum scientiam.] Nullum tamen eorum in sua perfidia perseverantem haec ignorantia excusat. Ex carnis infirmitate procedunt, quae naturae languore sunt: quae nisi imputarentur ad poenam, nequaquam Apostolus loquere carnis gravatus diceret. [Infelix ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius? &c.] sive ergo penes voluntatem, sive penes infirmitatem peccata consistant, semper imputantur ad poenam. Cui sententia illud Augustini de vera religione f, c. 14. contrarium videtur. [Vtique adeo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo peccatum sit, si non sit voluntarium, & hoc quidem adeo manifestum est, ut nulla hinc doctorum paucitas, nulla indoctrinorum turba dissentiat.] Quare aut negandum est peccatum committi; aut fatendum est voluntate committi. Sed hoc non generaliter de omnibus peccatis intelligendum esse, idem Augustinus in libro primo rescribit. c. 17. g ostendit, dicens. [Vtique adeo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo peccatum sit, si non sit voluntarium.] Potest videri falsa haec definitio: sed si diligenter discutatur, invenietur esse verissima. Peccatum quippe illud cogitandum est, quod tantummodo peccatum est, non quod est etiam poena peccati. h [Quamvis & illa, quae non 3 immerito non voluntaria peccata dicuntur, quia vel a nescientibus, vel a coactis perpetrantur, non omnino possunt non 1 voluntaria dici.] Idem in eodem libro c. 15. [Definitio peccati, quam diximus, peccatum est voluntaria retinendi, vel consequendi, quod iustitia vetat, & unde liberum est abstinere, propterea vera est, quia id desinitum est, quod tantummodo peccatum est, non quod est etiam poena peccati.]

- 1 ¶ Cogente nullo] Haec sunt, addita ex B. Augustino, ut verba sequentia melius intelligantur.
- 2 ¶ Imitandum] Apud B. Augustinum in lib. de duabus animabus & in lib. 1. retrahatationum, legitur, amittendum: ob glossam tamen non est mutatum: sed subleata est priori loco vox, imitandum, quae abest etiam a manuscriptis Gratiani codicibus. Nam in vulgato erat, ad aliquid imitandum, vel non imitandum.
- 3 ¶ Non immerito] In libro B. Augustini impressu legitur, immerito.

C. I. ¶ Non sunt peccata nolentium nisi nescientium.
Idem lib. 4. questionum, q. 24. ad c. 15.
Numerorum.

a Et in l. de duabus animabus, c. 10. Sent. 2. dist. 47. b 1. Cor. 14. c Ioan. 16. d Rom. 10. e Rom. 7. f Sent. 2. dist. 35. g Et in l. de duabus animabus, c. 11. h hic omittuntur aliquot verba, a sine voluntate committi] orig.

Merito quaritur, quae sunt ipsa peccata nolentium, utrum quae a nescientibus committuntur, an etiam possint recte dici peccatum esse nolentem, quod facere compellitur. Nam & hoc contra voluntatem facere dicitur: sed utique vult, propter quod facit: tanquam si pejerare nolit: quod tamen facit, cum vult vivere, si scilicet quisquam, nisi fecerit, mortem minetur. Vult ergo facere, quia vult vivere; & ideo non per se ipsum appetendo, ut falsum iuret, sed ut falsum iurando vivat. Quod si ita est, nescio utrum possint dici ista peccata nolentium, qualia hic dicuntur exponenda. Nam si diligenter consideratur, forte ipsum peccare nemo vellet, sed propter aliud sit, quod vult qui peccat. Omnes quippe homines, qui scientes faciunt, quod non licet, vellent licere. Vique adeo ipsum peccare nemo appetit propter hoc ipsum, sed propter illud, quod ex eo consequitur. Haec si ita se habent, non sunt peccata nolentium, nisi nescientium, quae discernuntur a peccatis nolentium.

1 ¶ Tanquam si pejerare nolit, quod tamen facit] Haec non sunt in vulgato codicibus B. Augustini.

C. 11.
ff. tit. de iniuriis, l. 3. a.

Illud relatum peraque est, eos qui injuriam pati possunt, & facere posse: sane funt quidam, qui facere non possunt, ut puta furiosus, & impubes, qui doli capax non est. Namq[ue] hi injuriam pati solent, non facere. Cum enim injuria ex affectu facientis consistat, consequntur erit dicere hos, sive convictum dicant, injuriam fecisse non videri: itaq[ue] pari quis injuriam, etiam si non sentiat, potest facere nemo, nisi qui scit se injuriam facere, est nesciens cui faciat. Quare si quis per jocum percussit, aut dicit certat, injuriam non tenetur. Si quis hominem liberum caecerit b, dum putat servum suum, in ea causa est, ut injuriam teneatur.

¶ In aliquo vetusto exemplaribus a capite, merito, nisi in cap. mulier, nulla est distinctio capitulorum.

Itaque, ut ex praefato apparet, sive ex voluntate, sive ex infirmitate peccata procedant, palam est illa imputari. Sed carnis infirmitas dupliciter intelligitur. Est enim languor naturae, qui concupiscentia appellatur: quae verius animi infirmitas dicitur: sed ideo carnis infirmitas dicitur, quia accidit animae ex corrupta carnis conjunctione. Porro alia est infirmitas quae propria carnis dicitur: quae elementorum, seu humorum concordia turbata, & vitiosa efficitur, & tandem dissolvitur. Similiter animi infirmitas duplex est. Una quae rationem appellatur, quae anima a Deo separatur: ut est ira, odium, & alia huiusmodi. Alia infirmitas animi, quae ipsa non sit peccatum, est tamen poena, & causa peccati, ut est ebrietas, & ignorantia. Furor autem, cum non sit peccatum, est tamen poena peccati: ut febris, & cetera passiones, quae proprii carnis dicitur esse: quarum motus, id est, ea quae, illi perurbatantibus sunt, nulli imputantur ad poenam. ¶ Sed obicitur de Lamech, qui cum caecus esset, cum interfecit, nec cum excusaret caecitatem excusavit. Unde dictum est. d [Septuaginta ultio dabitur de Cain, de Lamech vero septuagies.] Sed caecitas ignorantia similis est. ¶ Utraque enim quaedam sunt, quae imputantur: quaedam vero non. Caecus namque si debitum suis uxori se credens reddere, aliam nam possit, non est reus adulterii. Si autem ludo, vel exercitatione virum, vel venatione jaculum mittens aliquem percutat, quod ab eo penitus hoc debet esse alienum, homicidii reus habetur. Men vero alienata furore, cum sui compati non sit, eorum quae ad mortem reatum non contrahit: quia facultatem deliberandi non habet. Unde pupillo & furioso in maleficio subvertitur: ut non eis imputentur ad poenam, quae ex mentis deliberatione non processerunt. Quod non solum humanis, sed etiam divinis legibus confirmari probatur.

1 ¶ Processerunt] Hoc loco in vulgato erant interposita haec verba, ff. rit. de iniuriis. Illud relatum requiritur.

a Lib. 47. digest. tit. 10. b al. occiderit. c al. conquisit. d Gen. 4.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

supra. que abfunt à manuscriptis, ideoq. indulta.

C. III.

Item Augustinus de parvulis, in lib. de fide ad Petram discipulum, cap. 30.

Similiter a tenore, & nullatenus dubites, exceptis illis, qui pro nomine Christi, suo sanguine baptizantur, nullum hominem accepturum vitam æternam, qui non hinc à malis suis fuerit per poenitentiam, & poenitentiam, & per sacramentum fidei & poenitentiam, id est per baptismum liberatus. Et majoribus quidem necessitatem esse, & poenitentiam de malis suis agere, & fidem catholicam secundum regulam veritatis tenere, & sacramentum baptismatis accipere: parvulis verò, qui nec propria voluntate credere, nec poenitentiam pro peccato, quod originaliter trahunt, agere possunt, sacramentum fidei, quod est sanctum baptismum, quandiu rationis ætas eorum capax esse non potest, sufficere ad salutem.

Ex ea autem quod in fine hujus auctoritatis dicitur. [Quandiu scilicet tantorum ætas capax esse non potest] evidenter datur intelligi, nulli post baptismum peccata imputari, siue sit adultus, siue impubes, nisi rationis sit capax. Unde etiam de brutis animalibus eadem ratio ab Augustino in eodem lib. c. 3. redditur, quare non imputentur. [Animalia igitur, inquit, presentis sui carnis atq. ornatus secundum creatoris incomprehensibilem præsentem voluntatem, que de suis factis nullam rationem redditura sunt, quatenus ab illis non sunt.] Nunquid b enim de bebuis cura est Deo? Homines vero quia rationales facti sunt, & de se, & de omnibus rebus, quas in usum vite presentis acceperunt, rationem redduntur sui Deo: & pro futurum actuum qualitate animalia jubentur iustificari, non propter conscientiam peccati, sed quia refricant memoriam facti.

C. IV. ¶ Non propter culpam, sed propter memoriam facti peccati occiditur, ad quod mulier accesserit.

Unde Augustinus super Leviticum ad c. 19. q. 7. 4.

Mulier e qua accesserit ad omne pecus, & vult ascendi ab eo, interficietur mulierem & pecus: morte moritur: rei sunt. ¶ Quæritur, quomodo sit reum peccati, cum sit irrationale, nec ullo modo legis capax? & infra. ¶ Pecora inde credendum est iusta interfici, quia tali flagitio contaminata, indignam refricant facti memoriam.

¶ a. pars. De fuisse autem evidentissimè scribit Augustinus in lib. questionum veteris & novi testamenti, q. 2. in fine, ita dicitur.

C. V. ¶ Culpa non necessitate, sed voluntate reum contrahit.

¶ Aliquos & scimus subito dementes factos fuisse, sereno, lapidibus, moribus, multis noeuisse: quosdam etiam occidisse: captos autem industria, & iudicis & oblatos, minime reos factos: eo quod non voluntate, sed impellente vi nefario qua hæc gesserint nescientes. Quomodo enim reus constitueretur, qui nescit quid faciat?

C. VI. ¶ Reus voluntate, non necessitate contrahitur.

¶ Item Ambrosius in Hexameron, 1 in tractatu primidiæ.

¶ Illa cavenda sunt, que ex nostra voluntate prodeunt, & delicta juventutis, & irrationabiles passionis corporis. Quorum igitur nos sumus domini, horum principia excoercitionem requiramus, nec derivemus in alios: sed applicemus ea, que proprie nostra sunt. Quod enim possunt non facere, si volumus, hujus electionem mali nobis potius debemus, quam aliis ascribere. ¶ I-

a Ivo part. 1. cap. 30. b 1. Corinth. 9. c Ivo part. 9. cap. 11. Levit. 24. d Ivo part. 13. c. 22. e de iudicijs.

deo etiam in iudicijs istis voluntarios reos, non ex necessitate compulsos, culpa stringit, poena condemnat. Neque enim si per furorem aliquis innocenter peremerit, obnoxius morti est: quin etiam ipsius divina & legis oraculo, si quis per imprudentiam intulerit necem, accipit impunitatis spem, refugij facultatem, ut possit evadere. Hoc igitur de eo, quod proprie malum videtur, dictum sit. Mala enim non sunt nisi que crimine mentem implicent, & conscientiam ligant. Ceterum pauperiem, ignobilitatem, ægritudinem, mortem, nemo sapiens mala dixerit, nec in malorum forte numeraverit: quia nec in contraria istis in bonis habentur maximis: quorum alia nobis ex natura, alia ex commoditate accedere videntur.

¶ Nec contraria istis emendationem est ex originali. Nam antea legebatur: quia necessaria ista in bonis, &c. In multis tamen antiquis finis hujus capituli est in verbo, numeraverit.

C. VII. ¶ Venars habent, que ignorantes ebrii committunt. Idem in libro de Patriarchis, c. 6. lib. de Abraham.

¶ Anè discimus vitandam ebrietatem, per quam crimina cavere non possumus. Nam que lobrii cavemus, per ebrietatem ignorantes committimus. & paulo post. ¶ Nesciunt quid loquantur, qui nimio vino indugent: jacent sepulti: ideoque si qua per vinum deliquerint, apud sapientes iudice venia quidem facti donantur, sed levitatis damnantur b auctores.

C. VIII. ¶ Inobedientia vel concupiscentia non habet culpam in corpore non consentientis.

¶ Item Augustinus in lib. 1. c. de civitate Dei, c. 25.

¶ Si concupiscentia i vel inobedientia, que adhuc in membris moribundis habitat, præter nostram voluntatis legem, quasi lege sua movetur, quanto magis absque culpa est in corpore non consentientis, si absque culpa est in corpore dormientis?

¶ Concupiscentia vel in originali legitur. Quod illa concupiscentialis inobedientia.

C. IX. ¶ Loth non de incestu, sed de ebrietate culpatur.

¶ Idem lib. 22. contra Faustum, c. 44.

¶ Nebriaverunt d Loth filia ejus, & se nescienti miserunt. ¶ Quapropter culpandus est quidem: non tamen, quantum ille incestus, sed quantum illa meretur ebrietas.

C. X. ¶ Nemo trahitur ad culpam, nisi ductus propria voluntate.

¶ Item Ambrosius lib. 1. de Jacob, & vita beata, c. 3.

¶ Non est quod cuiquam nostram ascribamus ærumnam, nisi nostræ voluntati. Nemo tenetur ad culpam, nisi voluntate propria deflexerit. Non habent crimen, que inferuntur reluctantibus. Voluntaria tantum commissa sequitur delictorum invidia, quam e in alios derivamus. Voluntarium sibi militem legit Christus: voluntarium servum sibi diabolus auctionatur. Neminem iugo servitutis astrictum possidet, nisi se prius peccatorum are ei venderit.

¶ Erumnati] Apud B. Ambrosium legitur, culpam: sed ob glossam non est mutatum.

¶ Auctionatur] In vulgatis codicibus sequelatur, & acquiritur iuri suo: que sunt expuncta, quoniam abfunt à manuscriptis, & originali.

C. XI. ¶ Minister Dei est, qui invitatus homicidium facit.

a Deut. 4. & 19. b al. notantur.] orig. c Et l. 2. contra Iulianum, in fi. d Ivo p. 9. c. 15. Gen. 19. e al. quod in alio derivamus.] orig.

Nec is qui in vitio aliquod fecerit homicidium, extra ministerium est. Siquidem lex ait a de eo: [Quia Deus dedit eum in manus ejus.] Manus ergo ejus, instrumenti modo, divina ultioni ministerium praberunt. Levites igitur minister remissionis est. Percussor autem, qui tamen non ex dispositione, sed prater voluntatem fecerit homicidium, divina minister est ultionis. ¶ Illud quoque spectat, quia cum interficitur impius, Christus infunditur, & ubi abominatio aboletur, sanctificatio completur 1; quia Dominus dixit: b [In ea die, qua interfecero omne primogenitum Aegypti, sanctificabo mihi omne primogenitum Israel.] Quod non ad unum diem afflictionis Aegypti referes, sed ad omne tempus 2.

1 ¶ [Consecratur.] Apud B. Ambrosium legitur, congregatur.

2 ¶ [Omne tempus.] Post hoc in originali sequitur c. cum remanentur. infra 32. q. 1.

Cum itaq, qui in vitio hominem interfecerit, minister Dei sit, cum ignocentem furere percipiens, morti nequaquam obnoxius sit, cum subito dementes, eorum, qua faciunt, reatum minime gestent, pater hunc sacerdotem homicidii reum non esse: unde nec sacerdoti privari debet.

Obijciatur autem illud, quod est in poenitentiali Theodorici c.

C. XII. ¶ In se reversus poenitentiam agat, qui insaniam aliquem occidit.

Si d. quis insaniam aliquem occiderit, si ad sanam mentem pervenerit, levior ei poenitentia imponenda est. ¶ In concilio Vormacensi, & apud Burchardum, & Ivonem haec consequuntur, quam ei, qui sana mente tale quid commiserit.

Sed hoc forte de eo intelligitur, quem propria culpa ad furorem perduxit. ¶ Item obijciatur. Sicut quidam, qui esse non impenitentur ad poenam, tamen impediunt sacramenti signaculum. Ambitio namq, parentum filio non imputatur ad poenam: cui tamen obest ad ecclesiam munus accipiendum. Sic qua mente aliena sunt, esse non impenitentur ad poenam, tamen sacri muneris executionem impediunt.

C. XIII. ¶ Innocens est, qui non iratus, sed propter disciplinam casu aliquem interfecit.

Unde Hieronymus ait, e

Si quis non iratus, sed propter disciplinam, palmam alicui dederit, & eventu occiderit, sicut fieri solet, quantum ad gratiam, innocens est: quia voluntatem, non opus requirit. Quantum autem ad legem, reus est: quia opera requirit. ¶ Item si in persecutione virgo fuerit oppressa, repellitur lege: quia opus inspicit, non voluntatem: in gratia autem quasi virgo suscipitur: quia non opera quaerit, sed voluntatem.

¶ Verba huius capituli usq, ad vers. Item si in persecutione, leguntur in homil. 28. operu imperfecti, ad c. 11. Matthei. Reliqua autem & feri eadem ibi leguntur, & simillima in com. B. Hieronymi in idem 11. cap. Matthei. Ipsa autem pro suis B. Hieronymi verba referuntur infra 32. q. 5. c. de pudicitia, vers. singe.

Sicut ergo qui propter disciplinam casu homicidium facit, quantum ad legem reus est, quantum ad gratiam innocens: sic iste sacerdos, qui furere homicidium fecit, quantum ad culpam innocens est, quantum ad suscepti muneris executionem reus probatur. ¶ Hu ita respondetur. Non omnia qua ordinandum impediunt, ordinatum desiciunt. ¶ Non enim potest ad sacerdotium provehi, qui aliquando insanavit. Verum tamen si post sacerdotium furere coepit, non ideo sacerdotio carebit: nisi forte nunquam ad sana mentis officium illum redire contingat.

¶ Sicut g de quodam Episcopo Gregorius scribit in regesto ad

a Exod. 21. Deut. 19. b Num 3. c In conc. Vormacien. c. 25. d Burch. l. 6. c. 25. Ivo p. 10. c. 114. e Auctor operu imperf. in Mattheum, hom. 28. f 32. q. 5. de pudicitia. g 2. 1. quamvis.

Eleutherium Episcopum. [Quamvis triste sit vobis, &c.] ut supra in causa. [Longa in valde in gravibus.]

QVAESTIO II.

Pro impensis vero patrocinii in Tarraconensi concilio clerici exigere munera prohibentur: in quo sic statuitur. c. 30.

C. I. ¶ Pro patrocinii impensis clericis munera exigere non debet.

Observandum quoque decrevimus, ne quis sacerdotum vel clericorum, more secularium iudicium, pro impensis patrocinii munera audeat accipere, nisi licite in ecclesiis gratuito oblata: quae non favore muneri videantur accepta, sed collatione devotionis illata. Quod si quis ista b probatur accipere, veluti exactor fuerit aut usurum possessor, secundum statuta patrum se tenet degradandum.

Hoc autem de illis intelligendum est, qui canonicam vitam professi, regulariter se vicarios proposuerunt. Generali namq, consuetudine receptum est, & moribus approbatum, ut clerici non re advocatorum patrocinia impendant, & pro impendendis munera exigant, & pro impensis suscipiant.

QVAESTIO III.

Tertio quaeritur, an ex mulieris confessione iste si condemnandus. In quo primo videndum est, an mulier sacerdotem accusare valeat. Quod sacri canonibus omnino videtur esse prohibatum. Generaliter c. extra statuitur est ex decreto Libiani Pape, ut sacerdotes Domini non accusent, nec in eos referantur, qui sui ordinis sunt, nec esse possunt. Mulieres autem non solum ad sacerdotium, sed nec etiam ad diaconatum provehi possunt. Unde nec sacerdotes accuset, nec in eos referantur. In quibus quos cautum est, ut ob verecundiam sui sexus mulier apud praeferentem pro alio non intercedat: nisi forte suus, vel suam vias persequi voluerit. Haec d. autem, qua nec suas, nec suam injurias persequitur, ad hanc accusationem admitti non debet. Contra qui iudicis personam gerere valet, ab accusatoris officio non removeret. Mulieres autem in veteri testamento populam iudicasse, quicumq, librum iudicum legerit, ignorare non potest. Ita itaq, ab accusatione removeri possunt, quae etiam iudicis personam frequenter gessisse constat: nec ulla serie divinarum scripturarum ab accusatione prohibentur. ¶ Hu ita respondetur. In veteri lege e multa permittentur, quae hodie perfectione gratia abiciuntur. Cum enim mulieribus olim permittentur populam iudicare, hodie pro peccato, quod mulier inducit, ab Apostolo s. eo iudicari verecundari, viro subditas esse, in signum subjectionis velationis capiti habere. Quae ergo hu omnibus vtro subiecta esse ostenditur, nec pro alio postulare non conceditur, ad accusationem admitti non potest. Contra, quamquam passim & indifferenter ad accusationem mulier non admittatur, sunt tamen quaedam crimina, quorum accusationem mulier subire non prohibetur.

C. I.

¶ Unde in libro codicis nono, tit. 1. de 11. l. 1. Diocletianus scribit, g. dicens.

Decrimine quod publicorum fuerit iudiciorum, mulieri accusare non permittitur, nisi certis ex causis, id est, si suam, suorumque persequatur injuriam, secundum antiqui b juris statuta tantum, de quibus specialiter eis concessum est, non exacta subscriptione. Videt aditus praes provinciae impium examinetur, an talis sit crimen, cuius accusationem mulier subire non prohibetur.

¶ In aliquot veteris exemplaribus ab iure quaestio, ubi et cap. sane, nulla est distinctio capitalium.

a al. exigere. b al. ita. c 2. q. 7. sicut sacerdotum d ff. de reg. jur. l. femina. e lud. 4. f Eph. 5. g 2. 1. qui accusare non possunt. h al. antiquitatis si q. 11. c. 11.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

C. II.

In libro digestorum, Paulus lib. 2. de adulterio, a. n. de testibus. l. 1. b.

Ex eo quod prohibet lex Julia de adulteriis testimonium dicere condatat matrem, colligitur etiam mulieres in iudicio testimonium dicendi jus habere. Item Digestum, titulus de accusationibus & inscriptionibus. lib. 2. c. Non est permittum mulieri publico iudicio quemquam reum facere: nisi scilicet parentum, liberorumque, & patrum, & patroni, & eorum filii, filiaeque, nepotis, neptisque mortem exequatur.

C. III.

Papinianus lege 2. eod. tit.

Enim de causis concessa est mulieribus publica accusatio: veluti si mortem exequantur eorum, earumque, in quos ex lege publicor. iud. testimonium invitae non dicunt. Item de de Cornelia testamentaria senatus consultum: sed et de testamento patrum liberi, vel matrum, mulieribus publico iudicio dicere permittum est. Item ex consilio tutorum patris mortem; item pupillae sui mortem exequi concessum est lege testamentaria. Nam & de Patris quidem testamento pupillae ree divus Vespasianus permisit. Sed et si non exhibeantur tabulae, per interdictum possunt experiri. Codicem de iur. qui accusare possunt, d. vel non. lege quarta. Imp. Alex. Dionysio. Vxor tua, si consobrini tui necem vindicantem eadidit, adeat praesidem provinciae. In digesto ad legem habitam. Majorat. lege octava. Papinianus libro secundo responsorum. c. In quactionibus laesa Majestatis etiam mulieres audiuntur. Et conjuratorem denique Lucii Julii Cautilii Fulvia mulier detexit, & M. Tullium consulem iudicio suo instruxit.

Quaestio vero persona ad accusationem publicorum iudiciorum, nisi laesa Majestati admittitur, eadem accusationem simoniae subire non potest.

C. IV. § Laesa Majestatis, & publicorum iudiciorum, & simoniae accusatio aequaliter proponitur.

Ubi in primo lib. Codicis, Imp. Leo Armato pro festo Praet. l. 2. g.

Ab his qui hanc sanctam & venerandam antistitem sedem pecunia interventus subisse, aut si quis ut alienam ordinare vel eligeret, aliquid accepisse detegitur, ad i. in hac publici criminis, & laesa Majestatis accusatione proponitur, a gradu sacerdotii retrahatur. Nec solum hoc deinceps honore privari, sed perpetuum quoque infamiae damnari decernimus: ut eos, quos facinus par coinquinat & aequat, utroque similis poena comiteatur.

Cam autem sacri criminibus accusatione omnino submoventur, qui legi sacrali non assequuntur: e diverso videntur admittenda, quae legibus sacralibus prohibentur. Verum hoc non infertur. Quia cum clericorum sacri criminibus nuptias contrahere prohibetur, & legibus Imperatorum. Non autem consequenter omnium copulatae leges admittuntur, quoniam conjunctionem sacri canonis non prohibet: legibus & canonibus cantores & lectores: canonibus autem inter eos scilicet accores dicitur possunt. Quamvis & agitur sacri criminibus submoventur accusationes, quae leges sacrali non assequuntur, sed a deo consequenter recipiuntur, quae sunt. Primum leges admittuntur. § Sed (sicut circa huiusmodi iustitiam praemissum est) totae leges Imperatorum in ecclesiasticis negotiis utendae est, quatenus sacri canonibus obviare non videntur. § Unde autem Imperator sacri criminibus mulier ab accusatione laesa Majestatis & simoniae prohibetur, aut praemissi rationibus ad

a. Digest. 2. tit. 3. b. al. de testibus. c. lib. 48. tit. 2. lib. 1. d. lib. 1. tit. 3. l. 1. d. e. lib. 48. tit. 4. l. in quaestione. f. al. de iur. g. tit. 3. de Episcopo & cler. l. si quemquam. h. Cum sint si quis. i. al. in stat. & Digest. l. 1.

hujusmodi accusationem admittenda probatur. Nec quisquam distinguere quarat, ad aliorum, non ad sacerdotum accusationem in hoc castificatione mulieres esse admittendas. Cum enim generaliter legibus hoc ei permittum invenitur, nisi qui specialiter aliqua lege hoc prohibuit ostenderit, eius distinctio locum non habet. Verum cum contra generalis regulas quaedam crimina specialiter excepta sint, in quibus mulieri accusare permittitur, inter quae fornicatio non numeratur: patet quod huius accusatio dupliciter informatur, & quia fornicationis crimen intendit, & quia dum de se confitetur, super alienum crimen ei credi non oportet.

1. § Legibus enim.] Discrepanciae haec legum & canonum vera non est. Sed fortasse in hanc opinionem venit Gratianus, ex quibusdam verbis novella regis fons fons, qua in vulgatu authenticum habetur, colla. 2. ut. de nuptiis. § sed & si quis inter reverendissimos constitutus clericos, (ultra lectorem aut cantorem dicimus) omnino contraxerit nuptias, hunc ex nostra constitutione cadere sacerdotio constitimus, atque volumus. Iubemus autem antecessor eadem novella 22. num. 27. illud, supra lectorem & cantorem, exponi, veluti Subdiaconus & Diaconus. His autem canones etiam nuptiis prohibent. Et Leo in ca. lex continentis. sup. dist. 31. fere istum verbum usus est, quibus Iustitiam in novella. & nomine lectorem etiam minores ordines significavit.

C. V. § Rei confessio adversus quemlibet admitti non debet.

Unde Iulius Papa a scribit in decreto, c. 18. dicitur.

Enim b. (praeterquam i. de crimine laesa Majestatis) de se confessio credi potest & super crimen alienum: quoniam ejus atque omnis rei confessio periculosa est, & admitti adversus quemlibet non debet.

1. § Praeterquam de crimine laesa Majestatis.] Haec exceptio in nullo ex locis indicatis habetur, praeterquam apud Anselmum.

Quia ergo ista de se confitetur, super alienum crimen ei credi non oportet, sed contra eam sua confessio interpretanda est.

QVAESTIO IV.

Quod vero die Dominico nec Episcopo, nec Presbytero causam aliquam ventilare liceat, in Tarraconensi concilio prohibetur, quo statutum est, c. 4.

C. I. § Ministri ecclesiae die Dominico causas ventilare non debent.

Nihil d. Episcoporum aut Presbyterorum, vel clericorum die Dominico propositum cujusque causa negotium audeat ventilare, nisi hoc tantum, ut Deo statuta solennia peragant. Ceteris vero diebus, convenientibus personis, illa quae iusta sunt, habent licentiam iudicandi, excepto f. criminali.

C. II. § Solennibus diebus, & legitimorum jejuniorum secularia placita non agantur.

Item ex concilio apud Ephesum i. habito, presente Rege Henrico.

Placita & secularia Dominicis diebus, vel aliis praecipuis festis, seu etiam in his diebus, in quibus legitima jejunia celebrantur, secundum canonicam constitutionem minime fieri decernimus. Insuper etiam sancta synodus decrevit, ut nulla iudicialia potestas licentiam habeat sua auctoritate Christianos ad placitum bannire in praedictis diebus, id est, septem dies ante Natalem Domini usque in octavas Epiphaniae, & a Quinquagesima usque in octavas Paschae, & septem dies ante navitatem sancti Iohannis Baptista: quatenus ad eundem ecclesiam, orationibusque vacandi liberius habeatur facultas.

a. Eo Dionysius, epist. 2. b. Anselm. h. 6. 71. l. 1. p. 3. c. 288. Pam. l. 4. c. 69. c. al. oportet. d. al. debet. e. l. 1. p. 4. cap. 21. c. al. iudicare. f. al. exceptio criminalibus negotiis. g. Barro. l. 2. c. 2. l. 1. p. 3. c. 13. h. &] fortasse.

¶ Ephesure In vulgatis legitur, Ephesum est, quasi hoc esse decretum aliquod concilii Ephesani, habiti tempore Celestini Papa, & Theodosi junioris. Hoc vero est Germanicum concilium habitum presente Henrico Rege, prout etiam apud Burchardum & Ivonem dicitur. Et codices Gratiani manuscripti habent, quemadmodum est restitutum. In hoc autem oppido perit Bonifacius à Zacharia Papa constitutus Episcopum, & impetravit. Quod apparet ex prima epistola Bonifacii ad Zachariam & ultima Zacharia ad Bonifacium.

C. III. § De eodem.

Item Hadrianus Papa in capitulis, c. 64.

Nillus a Episcopus, vel infra positus, die Dominico causas judicare presumat.

QVÆSTIO V.

Purgationem vero neganti esse prestandam, Stephanus scribit Leonis Episcopo Theodosio.

Idem est titulus in c. de manifestis, sup. 2. q. 1.

C. I. § Diaconus si de crimine convinci non poterit, apud Episcopum se ipsum secreto purificet.

De crimine sibi illato diaconus tuus verissime ferebatur se esse immunem. Veruntamen si suspicio habetur, & accusatores idonei reperiuntur, & tales testes, quales sacri canones sanciunt, accito tecum certo Episcoporum numero veniant accusatores, vocetur & ipse Aldericus diaconus: & si negaverit, ventiletur causa canonice: & si vel sponte confessus, vel legitimis testibus fuerit approbatus, canonice feratur sententia. Qui si nec sponte confiteatur, nec accusatores & testes legitimi reperi fuerint, & mala fama crebuerit, non publico examine, sed coram te, & aliquantis reverendissimis Presbyteris & Diaconis tuæ ecclesiæ secreto juramento se purificet. Et tu deinceps boni testimonii eum annuntia: & compescet, & commune ecclesiæ tuæ filios, ne sacerdotem Dei ulterius infamare presumant, timentes, quod Cham & maledictus est, qui patris verenda derisit.

C. II. § Non est spolians Presbyter vel Diaconus, nisi sponte confessus, vel legitime convictus fuerit.

Item Nicolaus Salamoni Constantiensis Episcopo.

Presbyter, aut Diaconus, quem asseris crimina nolle publice confiteri, sed velle cum sacramento defendere se, & si tamen notum sit Episcopo esse scelus ab ipso perpetratum, non potest per aliquam poenitentiam sacerdotali vel diaconali officio potiri, sed mirandum est, si ipse confessus non fuerit, quomodo notum possit esse Episcopo scelus ab ipso perpetratum, nisi accusatore forte idoneo per testes idoneos approbante. Vnde si examinate Episcopo causam presbyteri, vel diaconi non fuerit per testium approbationem presbyter, vel diaconus forte convictus, non est scelus Episcopo legitime manifestum, nisi sua sponte scelus ipse confiteatur. Quod nisi fecerit, interim non videmus suo debere presbyterum, vel diaconum officio privari. Sola ergo spontanea confessio, & canonicus numerus, qualitas testium (decernentibus Episcopis, & accusatore, quod objecerat, comprobante) clericum privat proprio gradu.

QVÆSTIO VI.

Quod vero confessio cruciatibus, extorquenda non sit, Alexander Papa resatur, scribens omnibus orthodoxis, epist. 1. cap. 2.

C. I. § Ministrorum confessio non sit extorta, sed spontanea.

a Burchardus lib. 1. c. 112. Ivo p. 5. c. 204. b Ivo p. 6. c. 460. c Gen. 9. d Ivo p. 6. c. 222. e Al. illa Presbyter.

¶ quandoque à sacerdotibus & auctoribus ecclesie, quædam scriptura quoquo modo per mentem aut fraudem, aut per vim extorta fuerint, vel in se libere possint, quocumque ab eis conficitur aut roboratur, firmiter ingenio, aut nullum eis præjudicium, vel nocuum tum valere. b. c. nemus: neque ullam eos infamiam vel calumniam, aut à suis sequestrationem bonis unquam Deo auctore, & sanctis Apostolis, eorumque successores sustinere permittimus. Confessio vero in talibus non compulsa, sed spontanea fieri debet. c. infra. ¶ Omnis enim confessio, qua fit ex necessitate, fides non est, et paulo post. ¶ Confessio ergo in talibus non extorquetur, sed potius sponte profiteri. Peiusimum enim est de suspicione aut extorta confessione quemquam judicare: cum magis sit inspectore cordis Dominus, quam operis. & paucis extorquetur. ¶ Non potest autem humano examine examini, quem Dominus suo reservavit iudicio. Si omnia namque, in hoc seculo vindicata essent, locum divina judicia non haberent. Item multo superius. ¶ Et etiam ad hanc sanctam sedem perlatum (quod potest dicere, & non solum sacerdotali, sed etiam omni Christiano nomini est inimicum) quod nonnulli Episcopi vel Sacerdotes aut metu compellunt, aut vi extorqueunt, aut fraude decipiunt, aliquas confessionis suæ in altera partem, quam debeant, literas scribere, aut pro iustitia non requiritur causam, aut (quod deterius est) alieni erroris secta scripturas facere, & propriam roborare, & coram populo recitare, atque confiteri. Aliquos dicunt carceribus & ergastulis retrahi, aut inter heretici insidias deviant Domini sacerdotes, & sic faveant voluntatibus. Item ubi supra. ¶ Confessio vero in talibus non compulsa, sed spontanea fieri debet, qui attestante, qui ait, [Ex corde enim procedunt homicidia, adulteria, fornicationes, blasphemia, & cetera, que sunt ad hæc pertinentia.] ¶ Nec tantum attendenda sunt, que fiunt, quantum quo animo fiant. c. paulo post. ¶ Implus autem respicit Deus ad cogitationes, & spontaneas voluntates, quam actus, qui per simplicitatem fiunt.

¶ Auctoribus] Ivo habet, si sacerdotibus, & vel auctoribus ecclesie, quemadmodum etiam in eadem epistola dicitur, si quis erga Episcopum, vel actorem ecclesie, & cetera sup. 2. q. 7. si quis erga. Hoc autem loco in epistola legitur, licet ter sit huiusmodi personis quædam scriptura, & cetera. Præterit autem cum multa alia, non que referuntur in hoc eodem capite, in versu. Est etiam, & ad hanc. Confessum enim est, quod caput ex locis epistola hinc inde sumptis, ordine non semper servato.

¶ Literas scribere] Hac absunt ab originali. Sufficit enim illa, que sequuntur, scripturas facere. Sed obligationes sunt expuncta.

C. II. § Apostolica auctoritas penitus illata in irritum deducit juramenta.

Item Nicolaus Papa Episcopo Galie.

Auctoritatem f. venerabilium prædecessorum nostrorum secuti, & nominatim beatissimi Papa, & martyris: Alexandri quinti à beato Petro, ab omnibus juramentis, & cujuscunque modi obligationibus, quibus illi sese coacti violentia impiorum obligaverunt, absolvimus: & ne illa serventur, venimus tam præteritum Archiepiscopum Treverensem, quam ejus prædecessorum, & omnes qui tunc temporis capti se illis quoquo modo obligaverunt: neque ullam eos proinde infamiam vel calumniam, aut à suis bonis sequestrationem unquam auctore Deo, & sanctis Apostolis, & nostris prædecessoribus sustinere permittimus: sicut per Prophetam Dominus dicit: h. [Dissolve colligationes]

a Ivo p. 5. c. 243. Pam. 1. c. 118. b Al. proventur. c Ivo d. reclusi. orig. Sup. in hoc eod. ca. c Mart. 1. f. Poly. tit. 11. g Al. juramenti illi. h Esa. 11. impuniti.

impetratis. Quin etiam prafato fratri nostro, filiisque Treverensium ecclesie, illiusque defensoribus hæc in mandatis datus, ut spirituali simul & materiali gladio tandem malignos illos eorumque fautores insequatur, quousque cum integritate possessiones, vel quæcunque res ecclesiasticæ hoc facto, vel quocunque pacto distractæ seu diræptæ sunt, revocentur.

1 ¶ Alexandri] Nicolaus erat episcopus Alex. de qua re notatum est supra, dist. 19. si Romanorum.
2 pars. A fidelitatem etiam iuramento Romanus Pontifex nunquam absolvit, cum aliquis à sua dignitate deponit.

C. III. ¶ Pontificali auctoritas à iuramento fidelitatis nonnullis absolvit.
Vnde Gregorius Papa.

Alia item Romanus Pontifex, Zacharias scilicet, Regem Francorum, non tam pro suis iniquitatibus, quam pro eo, quod tantam potestati erat inutilis, à regno deposuit: & Pipinum Caroli magni Imperatoris patrem in eius locum substituit, omnesque Francigenas à iuramento fidelitatis, quod illi fecerant, absolvit. Quod etiam ex auctoritate frequenti agit sancta ecclesia, cum milites absolvit à vinculo iuramenti: quod factum est his Episcopis, qui Apostolica auctoritate à pontificali gradu deponuntur.

In manuscripto est, ut in vulgatis, Gelasius Papa Anastasio Imperatori. Cuius Gelasii esse non potest. Zacharius enim & Gelasius magis, quorum in hoc capite mentio fit, multo post Gelasium vixerunt. Habetur autem in regesto Gregorii 7. lib. 1. epist. 21. Hermanno Metensi Episcopo scripta, quam refert Ivo. In qua quædam epistola paulo ante mixta ex epistola Gelasii Anastasio Imperatori scripta afferuntur.

C. IV. ¶ Excommunicati vinculo fidelitatis non tenentur obnoxii.
Item Gregorius VII. b. Romana synodo præfidenti dixit.

Non est sanctorum prædecessorum nostrorum statuta tenentes, eos qui excommunicatis fidelitate aut sacramento constructi sunt, Apostolica auctoritate à sacramento absolvimus, & ne eis fidelitatem observent, omnibus modis prohibemus: quousque ipsi ad satisfactionem veniant.

¶ Quousque, &c.] Verba hæc non sunt in codice manuscriptorum Vaticanorum.

C. V. ¶ Antequam reconcilientur fidelitatem excommunicati nullus servare cogitur.

Item Verbanus II. Episcopo Vapicensi.
Præfatos à milites Hugoni comiti, ne ipsi, quandiu excommunicatus est, serviant, prohibeto e. Qui si sacramenta præstenderint, moneantur s. oportere Deo magis servire, quam hominibus. Fidelitatem enim quam Christiano Principi jurarunt, Deo ejusque sanctis adversarii, eorum præcepta calcanti, nulla cohibentur auctoritate persolvere.

QVÆSTIO VII.

¶ Episcopi synodali verò audientia sacerdotem damnari, in Hispanensi secundo concilio, cui Isidorus interfuit, cap. 6. prohibetur.

C. I. ¶ Sine concilii examinatione Presbyter vel Diaconus non deiciatur.

SEXTA actione comperimus, Fragitanum Cordubensis ecclesie Presbyterum injustè olim à Pontifice suo dejectum, & innocentem exilio condemnatum. Quem turtur ordini suo restituentes, id denuò adversus præsumptionem nostram i. decrevimus, ut juxta præfatorum Patrum synodalem sententiam nullus nostrum sine concilii examine quemlibet Presbyterum vel Diaconum

a Gregor. 7. l. 1. reg. lvo p. 5. ca. ult. b. l. 1. regest. c. Pam. l. 1. civ. d. Pam. l. 1. c. 111. e. al. prohibet. f. Abt. 1.

deicere audeat. Nam multi sunt, qui indiscussos potestate tyrannica, non auctoritate canonica damnant. Et sicut nonnullos gratia favoris sublimant, ita quosdam odio, invidiaque permoti humiliant, & ad levem opinionis auram condemnant, quorum crimen non approbant. Episcopus enim sacerdotibus ac ministris solus honorem dare potest, solus auferre non potest. Si enim hi, qui in seculo à dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in servitutis nexum non revolvuntur, nisi publice apud prætoris ac præfidis tribunal in foro fuerint accusati; quanto magis hi, qui divinis altaribus consecrati honore ecclesiastico decorantur? Qui profectò ne ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris sui privilegiis exui: sed presentati synodali iudicio, quòd canon de illis præceperit diffiniri.

1 ¶ Restituentes] Sic est emendatum ex codicibus conciliorum impressis & manuscriptis. Sic enim aperius declaratur illum canonicè à concilio esse restitutum, quam ex lectione Gratiani vulgata, restitutum esse comperimus.

2 ¶ Nostram] Antea legebatur, vestram. In recentioribus autem conciliorum editionibus est, novam. Emendatum est ex antiquioribus editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, & Lucensi regio, quemadmodum & paulo post, nullus nostrum. cum antea esset, nullus vestrum. Modesti enim & religiosi Episcopi sibi etiam metuum. Alia verò quadam sunt ex ipsam codicibus emendata.

C. II. ¶ Causa clericorum Episcopus non nisi cum senioribus ecclesie audiat.

Item Gregorius Ioanni Episcopo Panormitano, lib. 11. epist. 49.

SI b. quid de quocunque clerico ad aures tuas pervenerit, quod te justè possit offendere, facile non credas: nec ad vindictam te res accendat incognita; sed presentibus senioribus ecclesie tue diligenter est veritas perscrutanda: & tunc, si qualitas rei poposcerit, canonica districtio culpam feriat delinquentis.

C. III. ¶ A quo Episcopi Presbyteri vel Diaconi sunt audendi.

Item ex concilio Carthaginensi 1. primo, c. 11.

SI quis tumidus vel contumeliosus exiterit in majorem natu, vel aliquam causam habuerit, à tribus vicinis Episcopis, si Diaconus 2. est, qui arguitur; si Presbyter, à sex; si Episcopus, à duodecim confacerdotibus audiamur. Univerfi Episcopi dixerunt. Contemptus debet contumaciae & superbiae in omnibus frangi. Causæ e. verò pro personis d. ab his statuto numero audiantur.

1 ¶ Carthaginensi] Sic est emendatum ex vetustis codicibus. Nam in vulgatis erat, Agathensi primo, cum unicus dantaxat Agathense memoretur.

2 ¶ Si Diaconus est] In vulgatis conciliorum editionibus legitur, si Diaconus est, arguatur Presbyter, &c.

C. IV. ¶ De eodem.
Item ex concilio Carthaginensi secundo, cap. 10.

FELIX Episcopus Selemelitanus dixit. Etiam hoc adjecto secundum e. statuta veterum conciliorum, ut si quis Episcopus (quod non optamus f.) in reatum aliquem incurrit, & fuerit ei nimia necessitas, non posse plurimos congregare, ne in crimine remaneat, à duodecim Episcopis audiat, & à sex Presbyteris, & à tribus Diaconis, cum proprio suo Episcopo.

1 ¶ Presbyter] Sic legitur in concilio, quod est in codice canonum, c. 12. & grace, & duobus codicibus conciliorum Vaticanis; & uno alio perantiquo, & concordat cum sequenti capite.

a Suprà, ead. Episcopus. & suprà, distinct. 67. Episcopus. b. dist. 26. si quid. c. al. causa audiat. d. al. personis statuto. e. 3. q. 1. suggesto. Anselm. l. 3. c. 121. Birch. l. 1. cap. 149. lvo p. 6. 262. f. al. opinamur.

ministrando se tantummodo laudant: & cerea i fax accensa sibi quidem detrimentum praestat, aliis vero lumen tendens administrat: & unde alius commodum exhibet, inde sibi dispendium praebet. Sumite ergo intrepidè ab omni sacerdote Christi mysticia: quia b omnia fide e Christi purgantur. Fides d est enim, quæ hunc mundum vincit: & quia non dantis e, sed accipientis sit, dicente f beato Hieronymo: 2: [Ad credendum in anima omni baptizatus est perfectus: & in omni sacerdote corpus Christi est perfectum.] ¶ Qui rufus sacra scriptura g concordans ait: [Præquam audias, ne judicaveris quemquam: atque ante probationem accusationis illatae neminem a tua communione suspendas: quia non statim, qui accusatur, reus est, sed qui convincitur, criminolus.]

- 1 ¶ Et cerea i Antè legatur, &c. Restitutum est ex originali, ex quo alia sunt emendata & addita.
- 2 ¶ Hieronymo j Est in epistola de septem gradibus, quem- ed. med. & quod sequitur, præquam audias, &c. est ibidem superius.

C A V S A XVI.

Vidam Abbas habebat parochiales ecclesiam: in- stituit ibi monachum, ut officium celebraret populo: postea eam per quadraginta annos sine aliqua in- terpellatione: tandem querela adversus Abbatem movetur: à clerici bap- tismi ecclesiam, in visus dia- cōni parochialis ecclesiam constituitur.

- 1 Hic primus queritur, utrum monachis liceat populo officia celebrare, penitentiam dare & baptizare.
- 2 Secundo, si contigerit eos capellam habere Episcopi beneficiis, an ab eis sint instituta, an ab episcopis.
- 3 Tertio, an iura ecclesiarum præscriptione tolluntur.
- 4 Quarto, si ecclesia adversus ecclesiam præferat, an etiam monachum adversus ecclesiam præferere possit.
- 5 Quinto, si capellam in suo territorio edificatam pure territorii, si- bi vindicare velit.
- 6 Sexto, si Archiepiscopus vel Episcopus sua auctoritate, non ju- dicaria sententia capellam illam irrepserit, an cadat à causa: ut ecclesia, cui præfata, nonnulla habeat ius repo- scendi, quod suus pastor illicitè usurpavit.
- 7 Septimo queritur, si laici capellam teneant (ut quibusdam moris est) & in manibus Abbatis eam restituerint, & mandandam tradiderint, an consensu Episcopi & clero- non Abbatis possit eam tenere.

Q V A E S T I O I.

Quid monachi officia populo celebrare non possint, multis auctoritatibus probatur: quarum prima est illa san- cta Nicæna synodi, qua dicitur.

¶ Caput hoc neg, in prima Nicæna synodo, neg, in secunda hodie habetur.

C. I. ¶ Monachorum conversatio ab omnibus de- bet esse discreta.

Placuit è omnibus residentibus in sancta Nicæna sy- nodo, ut monachorum conversatio & vita secundum etymologiam nominis ab omnibus discrepet. Monachus enim græcè, latine singularis dicitur. Unde monachum per omnia singulariter agere oportet. Quamobrem fir- mitè & insolubiliter omnibus præcipimus, ut aliquis monachus penitentiam nemini tribuat, nisi sibi invicem, nisi iustum est: mortuum non sepeliat, nisi monachum, in monasterio secum morantem: vel si fortuito quem- quam advenientium fratrum ibi mori contigerit.

C. II. ¶ Monasterii distributionem, & ecclesiasticum mi- nisterium quilibet simul tenere non potest.

- a almuferia. b Act. 15. c al. in fide. d 1. Joan. 3.
- e al. deo merum. f In epistola de septem gradibus, tom. 4.
- g Ecd. 11. h Anf. 12. c. 60. & 6. 21. 4. Poly. 1. 4. 11. 38.

Item Gregorius Joanni Ravennati Episcopo, lib. 4. epist. 1.

Nemo a potest & ecclesiasticis obsequiis b deservire, & in monachica regula ordinatè persistere: ut ipse monasterii distributionem teneat, qui quotidie in monasterio c ecclesiastico cogitur permanere.

C. III. ¶ Monachi, qui ad clericatum promovetur, à priori proposito discedere non debent.

Item Innocentius ad Viterbianos, epist. 2. c. 10.

De d monachis, qui diu morantes in monasteriis, si postea ad clericatus ordinem pervenerint, statim non debere eos à priorè proposito discedere e.

Si ergo (sicut Innocentius definit) à suo proposito eu discedere non licet, & sicut Gregorius testatur, in monastica regula devotè persistere, & ecclesiasticis obsequiis simul deservire non possunt: patet, quod parochialis ecclesiam monachi præfati non possunt.

C. IV. ¶ Monachus non habet officium docentis, sed plangentis.

Item Hieronymus ad Eparium Presbyterum, ad- versus Vigilantium.

Monachus f non docentis g, sed plangentis habet officium: qui vel se, vel mundum lugeat, & Domini pavidus præstoletur adventum.

C. V. ¶ In populari frequentia monachi esse non debent.

Idem ad Paulinum, de institutione monachi, epist. 13.

Si b cupis esse, quod dicitis, monachus, id est, solus, quid facis in urbibus, quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum? & infra. ¶ Habeto simplicitatem columbe, ne cuiquam machineris dolos, & serpen- tis astutiam, ne aliorum supplaneris insidiis. Non multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi. Christianum i, quem senseris tibi aut semper, aut crebro de nummis loquentem (excepta elemosyna, quæ indifficenter omnibus patet) institorem potius habero, quam monachum. Præter victum & vestitum, & manifes- tas necessitates nihil cuiquam tribuas: ne filiorum panem canes comedant.

C. VI. ¶ Monachus pascitur, clericis pascunt.

Idem ad Heliodorum de laude vitæ solitarie, epist. 1.

Alia h causa est monachorum, alia clericorum. Cle- rici pascunt oves, ego pascor: illi de altario vivunt, mihi quasi infructuose arbori securis ponitur ad radicem, si munus ad altare non deferro. & infra. ¶ Mihi ante Presbyterum federe non licet. Illi, si peccavero, licet me tradere i fatanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini Iesu.

C. VII. ¶ Non licet aliquid monachu agere sine Presbyterorum consilio.

Idem m ad Rusticum.

Ecclisia n habet senatum cœtum Presbyterorum, si- ne quorum consilio nihil monachis agere licet. Ro- boam o filius Salomonis ideo perdidit regnum, quia no- luit audire Presbyteros suos. Senatam quoque Romani habebant, cujus consilio cuncta agebant: & nos habemus senatum nostrum cœtum Presbyterorum.

¶ Apud B. Hieronymum in commentariis ad c. 3. Esaiæ, vnde hoc caput videretur acceptum, hæc leguntur. Robam filius Sa- lomonis ideo perdidit regnum, quia noluit audire Pres-

- a 1vo p. 3. c. 18. b al. officiu. c al. obsequio. d Poly- bybid. Anf. 1. c. 67. e al. deviare. f Poly. ibid. Anf. 1. 7. c. 128. 1vo p. 7. c. 128. g al. d. d. l. l. Pam. 1. 3. c. 176. h 1vo p. 7. ca. 2. Pam. 1. 3. c. 175. i al. decipi Christianum. Quæm. 1012. k Poly- bybid. Anf. 1. 7. c. 22. l 1. Cor. 12. m Habetur in commo. ad c. 3. Esaiæ. n Dausædit p. 5. o 3. Reg. 14.